

R. U. R - Karel Čapek

1. Autor

- sedmkrát nominován na Nobleovu cenu
- spoluautorství s jeho bratrem Josefem Čapkem
- překladatel z francouzštiny (Appolinaire)
- řadíme ho do tzv. *demokratického proudu*
 - psal pro širší společnost
 - právě dílo R.U.R, či Povídky z jedné a druhé kapsy (vypravěčské umění, neřešitelné záhady jsou logicky vyřešeny - Kupon, Básník, ...)
 - často psali do novin
 - Eduard Bass, Karel Poláček
 - demokracie = vláda lidu, témata lidství
 - demokratická inteligence
 - šířit demokratické myšlenky (protiválečné, protirasistické, ...)
 - sklon k hovornosti, mluva pro společnost, nikoliv avantgardní
- vedle *demokratického proudu* máme:
 - *expresionismus*: Richard Wiener - Lazebník (otázky smyslu života, odcizení, kritika evropské civilizace); vyjádřit se bez ohledu na konvence, Výkřik, Franz Kafka či Tennessee Williams
 - *imaginární proud*: Vladislav Vančura - Rozmarné léto (experiment s jazykem, lyrizace), metoda asociativních představ
 - *katolický proud*: Jakub Deml - katolický kněz, vliv spiritualismu; víra, náboženská orientace
 - *socialistický realismus*: Marie Majerová - Havířská balada (obrazy hornické bída), blízké kritickému realismu, ale oslavuje sociální pokrok, blízko k Marxismu, levicově orientovaní autoři
 - *psychologický proud*: Jarmila Glazarová - Vlčí Jáma (obraz tyranie věkově nerovného manželství)
- mezi další drama patří: Loupežník či Bílá nemoc (varování před fašismem, nebezpečí davové manipulace)
- psal i pro děti: Devatero pohádek
- **apokryf**: v obecném kontextu jde o text, který nebyl přijat do biblického kánonu, avšak v kontextu Čapkovy tvorby se jedná o žánr, který moderním, parodickým způsobem zpracovává obecné známé příběhy, biblické či antické: u Čapka například Kniha apokryfů

2. Autorský kontext

- částečně řečen
- ve světě právě proběhla první světová válka (odraz v literatuře)
 - u Čapka například v Bíle nemoci
- ve světě moderní umělecké směry
 - realismus (Erich Maria Remarque - Na západní frontě klid)
 - symbolismus (B. Pasternak - Nobelovka, Doktor Živago - osudy ruské inteligence, protest vůči násilí)
 - sci-fi (Zamjatin - my, antiutopie, totalitní společnost, přes deníkové zápisy, kolektivismus, ...)
- Josef Čapek: starší bratr Čapka, byl výtvarníkem a ilustroval některá Karlova díla - Devatero pohádek, kubista, expresionismus, tím, že byl

převezen do koncentračního tábora, kde byl nakažen tyfem, umírá na konci druhé Války

3. Dílo

- slovo *robot* pochází právě z tohoto díla, avšak ono slovo vymyslel jeho bratr Josef
- širší obecnostvno hru ocenilo, zatímco od kritiků nebylo dílo přijato
 - kritizovali ho proto, protože již zpracoval téma, které nebylo originální
 - příkladem Frankenstein od Mary Schelleyová, doktor Frankenstein stvoří umělého člověka, monstrum
 - označení *homunkulus* - motiv umělého člověka
 - byl označován jako romantický kýčař: psal pro lidi a snažil se jim zalíbit, motiv z konce R.U.R - láska mezi dvěma roboty = naděje
- nepsal těžko pochopitelné texty, Vančura a spol. - česká avantgarda
- Rossumovy neverzální roboti
- vytvoření na organické bázi, vypadají jako lidé
- ze začátku jsou bez emocí, odlištění
- v prvním dění přijíždí Helena do ředitelovi kanceláře a žádá o polidštění robotů, je členkou humanistického hnutí
- postupně se roboti rozšíří a lidi je zneužívají k vedení válek
- Dr. Gall na Helenin nátlak vstoupí do robotů emoce včetně nenávisti
- takže se roboti osamostatní a dojde to až tak daleko, že jsou hlavní aktéři uvěznění za plotem továrny
- pod nátlakem zničí Helena Rosumovy papíry na výrobu robotů
- čímž jednak znemožní robotům se replikovat, ale jednak nelze zbylé lidi vykoupit výměnou za plány
- všichni jsou zabiti, motivy hrdinství, až na Auquista, pracoval rukama, nechají ho naživu proto, aby znovuobjevil Rosumovo tajemství výroby
- na konci se do sebe zamilují dva roboti, Auquist je pošle pryč a přirovnává je k Adamovi a Evě z Bible, doufá, že jejich prostřednictvím se podaří obnovit život
- interpretace díla:
 - odlištění člověka, pokrok, zahubení lidstva v jeho důsledku, ...
 - ztráta vazby mezi člověkem a kusem výrobku, hlavně problém i dnešní doby, který není na ústupu (filozofie Martina Heidegger)
 - ovšem původní záměr Čapka, spíše romantický (odpoutání se od industrializace a hledání smyslu v emocích, lásce, ...)
 - * zápas o holou existenci, proti něčemu, co jej přesahuje (bohové, kletba, věštba) - u R.U.R kletba moderního světa, boj člověka s industriálním pokrokem, který je stvořený samotnými lidmi
 - ono poselství díla mělo spočívat ve scéně, kdy jsou hrdinové obklíčeni a obhajují si svoji existenci a smysl svého konání - Domin chtěl jenom zbavit lidstvo utrpení, nikoliv pro peníze, všichni umřou hrdinskou smrtí, ...
 - * takže nejde o roboty, nýbrž o lidství, kritizuje odlištění člověka - které má vykoupit polidštění robotů na konci díla (odlišný člověk přichází a polidštěný robot přichází), Čapek se bránil například tím, že jeho roboti nejsou mechanictví, ale organictví
 - * příroda, nikoliv industrializace

- * hovoříme o *autorské interpretaci*
- *marxistická interpretace* - pracující lid a těžké podmínky, revoluce, ...